

Některé balvány bývají v drobném pohybu a z tohoto hlediska mohou být jiskřivé pro nepřipraveného člověka i nebezpečné (z důvodu ochrany zimujících netopýřů je vstup přístupný jen mimo zimní období, na povrchu musí z bezpečnostních důvodů vždy zůstat aspoň jeden člověk ze skupiny).

Část katastru, ležící východně od železnice, se nachází v CHKO Beskydy. V okolí obce se nacházejí dvě maloplošná zvláště chráněná území, a to Přírodní památka Čertovy skály a Přírodní památka Kopce. Několik dalších lokalit se připravuje k vyhlášení, aby byl zajištěn řízený režim péče a přírodní hodnoty byly zachovány v dobrém stavu i pro budoucnost, zejména se jedná o meandrující toky Senice (v Lomensku) a Seninky. Ochrannářsky hodnotnějšími lokalitami jsou také křovinata stráž východně od železnice, svahové prameniště v údolí Račné pod kapličkou a další.

Liptál

Obec leží v severovýchodní části Vizovické vrchoviny na rozhraní s Hostýnskými vrchy, v nadmořské výšce 400 m (tok Rokytenky na severovýchodním okraji katastru) až 651 m (vrchol Vartovny). Rozlohou 2 418 ha patří k větším, a počtem 1 430 obyvatel (1999) ke středně velkým obcím okresu. Hlavní část sídla leží v údolí Rokytenky. V obci jsou přítomny i větší stavby včetně památkově hodnotného zámku s malým parkem v okolí. Tradiční dřevěné domky se v hlavním sídle prakticky nenacházejí, najdeme je jednotlivě v bočních údolích nebo na pasekách.

Lesy pokrývají 62,4 % plochy. V povodí Rokytenky výrazně převažují nepůvodní smrkové monokultury. Naopak výraznější zastoupení rozlehlejších listnatých lesů s bukem, a částečně i s jedlím a s vtroušeným klenem se nachází v severní části katastru, v povodí Semetinského potoka a toků ve Štěpkově (severně a severovýchodně od Chlévisek). Uvedené porosty obsahují typickou faunu a flóru bučin a jedlobučin, místy klenových bučin s česnekem medvědí. Menší listnaté lesy s bukem se nacházejí ještě na jihovýchodní části katastru v okolí Obory. Další drobnější listnaté lesy s pozměněnou skladbou (jsou zejména s habrem) se nacházejí v povodí Rokytenky v zemědělské krajině a po okrajích souvislejších smrkových porostů. Tyto lesy jsou ve srovnání s bučinami z hlediska ochranářského méně významné.

Hlavním tokem je Rokytenka, která pramení v katastru obce. V místě souvislejší zástavby je koryto plně zregulováno, místy je regulace však narušena. Břehový porost je v některých částech dobře vyvinut (jasan, olše, klen, lípa). V úseku nad točnou směrem k Chléviskům má zachovalejší meandry s dobře vyvinutými břehovými porostem. Drobné přítoky Rokytenky mají neupravená koryta (s výjimkou dolních částí) a většinou s dobře vyvinutými břehovými porosty. Přírodně zachovalý tok má Semetinský potok na hranici s k. ú. Lhota v Vsetíně. Z mokřadních stanovišť jsou ochrannářsky významnými lokalitami rybníček Obora, rybníček u farmy ZD a meandrující toky s lužními porosty (Rokytenka, Semetinský potok, potůček v Sadové).

Flóra není na ochranářsky významné druhy bohatá. Je to způsobeno jednak velkým zastoupením smrkových monokultur a jednak činností dřívějšího JZD v minulých desetiletích, které zrekultivovalo většinu zemědělské půdy, další část této půdy zalesnilo smrkem. Na území obce najdeme jen ojedinělé enklávy květnatých luk, kterých se výše uvedené aktivity nedotkly. Tyto louky však v některých případech byly časem ponechány svému vývoji a to byl další faktor potlačující výskyt vzácnějších druhů. Nakonec je třeba říci, že výše uvedené, na první pohled méně atrak-

tivní přírodní prostředí je důvodem i menšího zájmu přírodovědců o průzkumy, což vedlo k nedostatečnému poznání zdejší bioty. Jedinou výjimkou je PP Pivovařiska v údolí Štěpková, jejíž území uniklo poškození. Ze vzácnějších druhů rostlin se v katastru obce vyskytují: nejméně 8 druhů orchidejí - *okrotice dlouholistá* (několik jedinců roste na lokalitě Háj v porostu břízy u cesty, další lokalita je v habrovém lese v PP Pivovařiska), *ustavač mužský* (ojediněle na loukách v Háji, na západním okraji Sadové, východně od obce a v PP Pivovařiska), *prstnatec májový* (na několika mokřadních lokalitách v Háji, východně od obce, největší naleziště je na loukách v PP Pivovařiska), *prstnatec Fuchsův* (bohatá populace je v příkopě podél asfaltové cesty mezi Štěpkovou - Semetínem jižně od samoty V Hrabí, rostou tam stovky jedinců), *blavinka horská* (malá populace je v PP Pivovařiska), *ustavač bledý* (několik exemplářů roste na loukách v PP Pivovařiska), *krustík modrofialový* (habrový les v PP Pivovařiska). Ojediněle byl zjištěn *kociánek dvoudomý* (extenzivní a ladem ležící louky v Končinách, dále PP Pivovařiska), *řepíček trojlístý* (okraj habrového lesa v PP Pivovařiska, okraje lesů na Batkové) a *orlíček planý* (zejména PP Pivovařiska). V listnatých lesích severovýchodně od Chlévisek se místy vyskytuje *česnek medvědí*, *dymnivka dutá*, *sasanka pryskyřníkovitá* a další druhy provázející klenové bučiny.

Ze zavlečených invazních rostlin se v Liptále nachází silná populace *bolševníku velkolepého* (v údolí Sadová), která je největší v celém okrese Vsetín, rostlina se bohužel mnoho let šířila po toku dolů. Bolševník musí být důsledně likvidován, poněvadž ohrožuje svým výskytem také břehy Bečvy v celém okrese pod ústím Rokytenky. Místy se v intravilánu vyskytuje *křídlatka japonská*.

Z hlediska mykologického se v okolí obce vyskytují houby pastvin, kulturních luk a smrkových monokultur. Významnější lokalitou je okolí Batkové, kde bylo při jedné exkurzi zjištěno na 60 druhů makroskopických hub. Ze vzácnějších druhů byl zjištěn výskyt *smrže obecného* a *smrže špičatého*, oba uvedené druhy bývaly dříve hojnější. Z dalších zajímavějších druhů byly zjištěny na starých ohništích např. *penízovka spáleništní* a *šupinovka ubelná*.

Pozoruhodné stromy, význačné svým vzrůstem, se nacházejí většinou v centru obce. Nejvíce jsou zastoupeny lípy. Největší *lípa* roste u hasičské zbrojnice. Stromořadí vzrostlých, často i vykotlaných *líp* se nachází oboustranně kolem staré cesty v okolí pily. Bohužel tato alej byla ve 2. polovině 20. století silně poškozena panelovou cestou a provozem nákladních aut, kmény lip jsou více nebo méně mechanicky poškozeny a zřejmě již nejsou perspektivní k další ochraně. Záchrana těchto stromů je možná za mimořádně vysokých nákladů, přitom by bylo nutné odstranit panely a zamezit provozu těžších vozidel. V parku u zámečku roste několik velkých stromů, z nichž nejvýznačnější jsou *smrk obecný* a *červenolistý buk lesní*. Na dolním konci obce roste památný *Tomanův dub*, který je největším dubem v okolí Vsetína. V údolí Hluboké roste památný *tis*. V Oboře je zbytek lesoparku se starými stromy *dubem*, *jírovce* a *bukem*.

Ze savců se vyskytují např. *liška*, *srnec*, *zajíc*, ve větších lesích *kuna lesní*, v okolí sídel *kuna skalní*, *jezek*, dále *brannostaj*, *lasice kolčava*, *jezevec*, *veverka*, *ondatra* a *prase divoké*. Vzácně se v lesích na jihovýchodním a západním okraji katastru vyskytuje *jelen*. V západní části v lokalitách Podsednické a Žebráky se vyskytuje *daněk skvrnitý*, který se sem rozšířil ze Všeminy - Trnavy. Od roku 1993 se v okolí Vartovny a Příkré vzácně vyskytuje *jelenec běloocasý* (*viržinský*), který do volnosti unikl z obory Jasenná. Z větších šelem se do okolí katastru velmi vzácně zatoulá *rys*, např. tomu tak bylo v roce 1985, kdy se delší dobu zdržoval v oblasti mezi Liptálem a Kateřinicemi, a ve druhé polovině

90. let. V 80. letech se zatoulal *los*, který později zahynul na Přerovsku. Ve štolách je významné zimoviště *netopýřů*, celkem tam bylo zjištěno 5 druhů. Letní kolonie netopýřů jsou známy např. na půdě školy (*vrápenec malý*) a na půdě kostela (*netopýř velký*). Z dalších druhů netopýřů byli zjištěni *netopýř vodní*, *netopýř ušatý*, *netopýř vousatý* a *netopýř dlouhouchý*. Z drobných zemních savců byl v povodí Štěpkově zjištěn vzácný *rejsek horský*.

Z ptačí fauny bylo na území katastru celkem zjištěno kolem 100 druhů, z toho je 84 hnízdících. Ze vzácnějších lesních druhů se vyskytují: *výr velký* (1 pár se v roce 2000 zdržoval na východním okraji katastru), *datel černý* (1 pár hnízdí v bukových lesích u Semetína, další výskyt jsou při přeletu na mnoha dalších místech), *čáp černý* (na území katastru hnízdí 1 až 2 páry, z toho jeden v okolí Semetína a druhý v okolí Vartovny, často je na přeletu), *bobub doupňák* (několik párů hnízdí v bučinách u Semetína), *lejsek malý* (ojediněle hnízdí v bučinách u Semetína), *lejsek bělokrký* (vzácněji v bučinách u Semetína a v dalších listnatých lesích s bukem), *kos horský* (pravidelně hnízdí ve smrkových lesích v okolí, často jej zastihneme na loukách v jejich okolí, nejvíce v květnu, celkem hnízdí 20 až 30 párů, hlavně v okolí Vartovny, v Háji, na svazích údolí Rokytenky podél smrčin atd.), *krkavec velký* (hnízdí 2 až 3 páry), *jeřábek lesní* (vzácně se vyskytuje západně i východně od obce), a *sluka lesní* (několik párů). Ze vzácnějších druhů zemědělské krajiny se vyskytují: *tuhýk obecný* (pravidelně na křovinatých místech, celkem desítky párů), *koroptev polní* (ojediněle na loukách svažujících se do údolí Rokytenky), *křepelka polní* (v 90. letech se vyskytovala tamtéž jako koroptev, zpravidla 1 volající sameček), *bažant* (v 90. letech pouze ojedinělý výskyt, v 70. letech byl mnohem hojnější), *chrástal polní* (na větších loukách v okolí, v údolí Rokytenky 1 až 3 volající samečci ročně), *bramborníček hnědý* (na větších pastvinách u mokřin, 1 až 2 páry), *pěnice vlašská* (v některých letech hnízdí v křovinách východně nad silnicí naproti škole). Z dalších zajímavějších druhů se vzácněji vyskytují: *žluva hajní* (v okolí centra obce v listnatých lesích v některých letech hnízdí 1 pár), *rebek zahradní* (zahrady na okrajích obce a u samoty, celkem 2 až 4 páry), *cvrčilka říční* (břehový porost Rokytenky pod Koprivným, 1 až 2 páry), *cvrčilka zelená* (paseky s mladými smrčky, např. 1 pár na jižním okraji katastru nad Jasennou), *skorec vodní* (hnízdí celkem 2 až 4 páry), *ledňáček říční* (vzácně při pohnězdí poutalce na Rokytence), *dudek chocholatý* (vzácně na jarním tahu). Na několika místech hnízdí i *kachna divoká*.

Z plazů se vyskytují např. *užovka obojková*, *slipyš křebký*, *ještěrka obecná* a *živorodá*.

Z obojživelníků se kromě běžnějších druhů (*skokan hnědý* a *ropucha obecná*, jejich největší populace najdeme na jaře v rybníčkách v Oboře a v areálu dolní farmy ZD) vyskytují *mlok skvrnitý* (zejména Semetín, Obora), vzácněji *čolek horský*, *čolek obecný*, *rosnička zelená* a *ropucha zelená*.

Ze zajímavějších bezobratlých se vzácně na okolních loukách objeví *otakárek fenyklouý*. Na Rokytence pod Koprivným a na jejím přítoku od Pavlů byl na podzim 1996 vysazen *rak říční*. V rybníčku u spodní farmy ZD se vyskytuje *škeble rybníčná*.

Ke geologickým zajímavostem patří pěnovcová kupa v Oboře, která je největší v okrese, a bývalé štoly na materiál pro výrobu broušek. Štoly jsou lokálně významnými refugii zimujících netopýřů, nacházejí se jihozápadně a západně od centra obce.

V katastru obce existuje zatím jedno zvláště chráněné území, a to Přírodní památka Pivovařiska, která leží v povodí potoka Štěpková. Na zvýšený stupeň ochrany mají

parametry některé další lokality, např. *lesopark* a *pěnovcová kupa* v Oboře, *meandrující* části toků Semetín a Rokytenka (pod Koprivným), bývalé štoly apod. Je nutno také dodat, že chybí podrobnější průzkum okolní krajiny. V budoucnu je třeba na vhodných mokřadních místech vybudovat několik vodních stanovišť (tůň, rybníčků) pro zvýšení bohatosti mokřadní fauny (obojživelníci, vážky, potápníci apod.).

Loučka

Obec Loučka leží v jižní části Podbeskydské pahorkatiny a na severním okraji Hostýnských vrchů v nadmořské výšce 365 m až 605 m. Počtem 699 obyvatel i rozlohou 689 ha patří mezi malé obce okresu. Zástavba hlavního sídla je soustředěna do jednoho celku. K obci patří také izolované území katastru Lázy, které se nachází asi 2 km jižně od středu obce. Osada Lázy leží na vrcholové části hrbětu, tvoří jeden celek podél silnice s několika rozptýlenými samotami v pramenné oblasti Loučky.

Lesy pokrývají 26,1 % plochy, většinou jsou tvořeny smrkovými monokulturami. Ojediněle se nacházejí listnaté lesíky na okraji smrkových komplexů a podél vodotečí. Zemědělská krajina je intenzivně využívána, toho byly uchráněny jen izolované lokality (např. sady jihovýchodně nad obcí).

Obcí protéká v krátkém úseku po východním okraji potok Loučka, který je většinou v přírodním korytě s dobře vyvinutým břehovým porostem (zejména vrba, olše, jasan a strémcha). Jinak se na území katastru nachází několik drobných a vcelku bezvýznamných vodotečí. Na severním okraji obce je malý rybníček. Bylo by potřebné vybudovat několik dalších drobných vodních ploch (tůň).

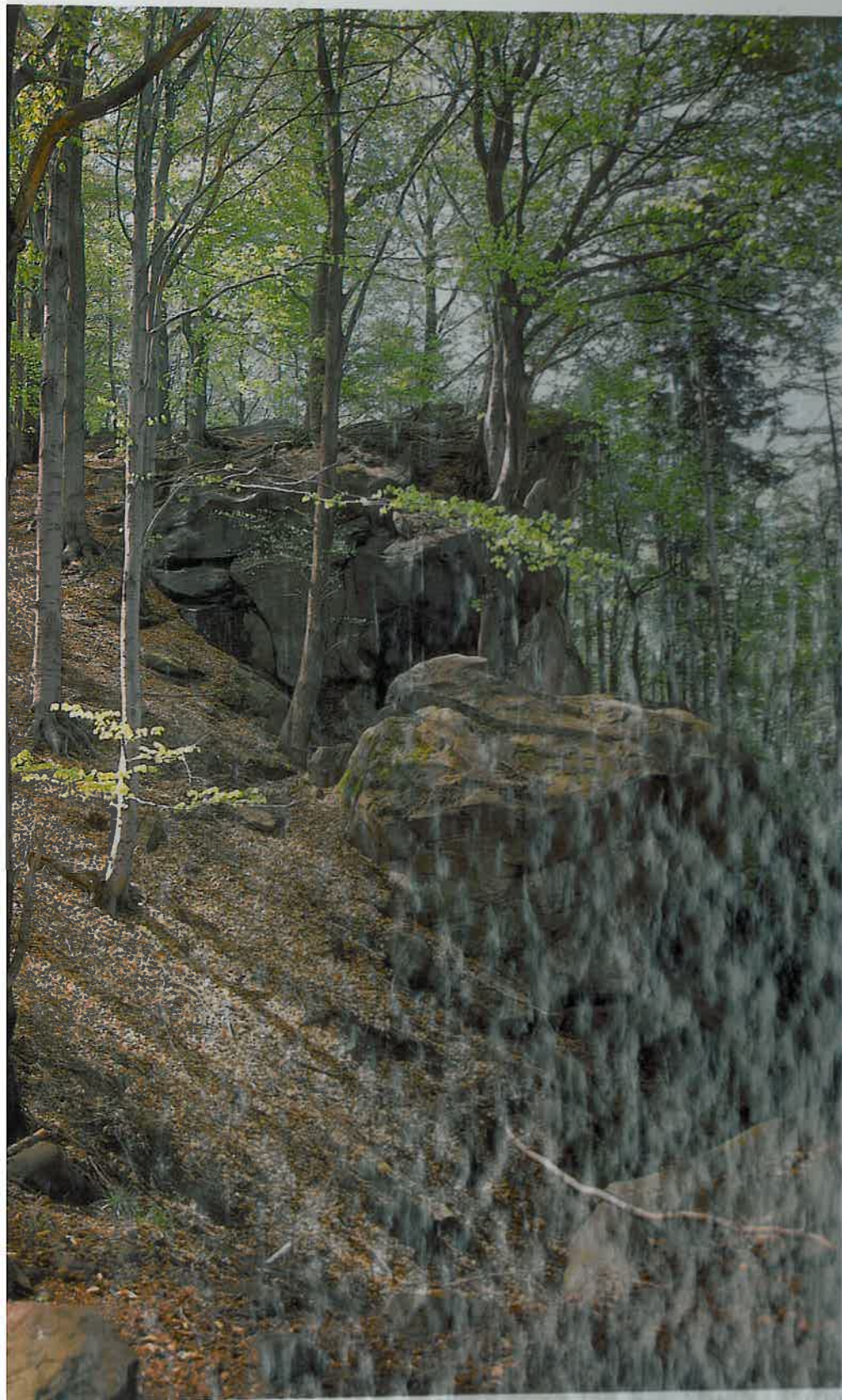
Flóra obce je nedostatečně prozkoumána. Okolí obce je negativně poznamenáno intenzivnějším zemědělstvím v minulých desetiletích, takže se dnes nedá předpokládat výskyt většího počtu ohrožených druhů. Jediná botanicky zajímavá a významná lokalita s květnatými loukami se nachází v ovocném sadě jihovýchodně nad obcí. V sadě rostou, jinde v okolí téměř vymizelé luční druhy rostlin, např. *chrpa luční*, *jetel prostřední*, na mokřině u jediné tůně roste *bradáček vejčitý*, který jinak patří k běžným orchidejím vsetinského okresu.

Ze zavlečených invazních rostlin se v osadě Lázy na třech místech vyskytuje *bolševník velkolepý*, který je již několik let likvidován, a tamtéž na dvou místech roste bohatý porost *křídlatky japonské*.

Z pozoruhodných stromů roste v osadě Lázy u silnice památná *lípa srdčitá*. Další větší stromy jsou v parku u zámečku, který je chráněn jako kulturní památka. V obci a jejím okolí bude více velkých stromů, jejich průzkum není ukončen.

Ze savců se vyskytují např. *liška*, *zajíc*, *srnec*, *kolčava*, u sídel *jezek*, *kuna skalní*, *tchoř* apod.

Nejlépe je známa ptačí fauna. V okolí obce bylo zjištěno 92 druhů ptáků, z toho je 78 hnízdících. Ze vzácnějších lesních druhů se vyskytují: *čáp černý* (občas na přeletu, hnízdí v lesích v okolí Oznice a Mikulůvky), *datel černý* (vzácně na přeletu v okolí Lázů) a *kos horský* (kolem 5 párů hnízdí ve smrkových lesích u osady Lázy). Z druhů zemědělské krajiny se vyskytují: *bramborníček černohlavý* (2 až 3 páry hnízdí na železničním náspu), *bramborníček hnědý* (lokálně na loukách, 1 pár západně od obce, 1 pár v okolí železnice), *tuhýk obecný* (hnízdí v křovinách - u železnice, jižně nad obcí, Lázy, celkem 8 až 15 párů), *chrástal polní*

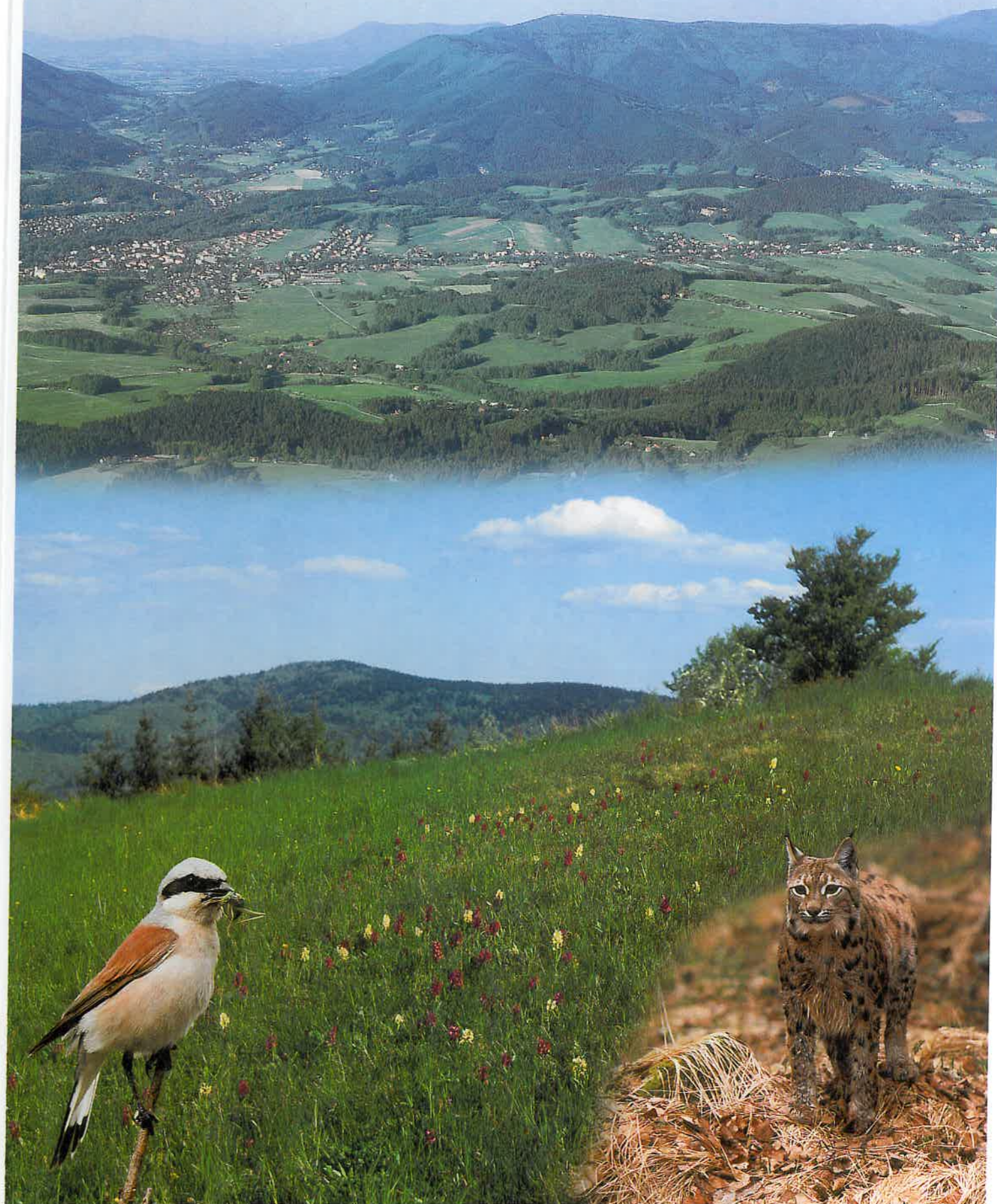
Jan Pavelka
Jiří Trezner
a kolektiv

Příroda Valašska

Příroda Valašska

Jan Pavelka, Jiří Trezner a kolektiv

Grafické zpracování: Black Eminence ♣ - Martin Kutěj a Tomáš Lédr
Litografie: Black Eminence s. r. o.
Tisk: TG Tisk s. r. o., Lanškroun
ISBN: 80 - 238 - 7892 - 1

Příroda Valaška

(okres Vsetín)

Jan Pavelka, Jiří Trezner a kolektiv

Vydal Český svaz ochránců přírody ZO 76/06 *Orchidea*
ve spolupráci s Okresním úřadem Vsetín, referátem životního prostředí
a Školským úřadem Vsetín

Vsetín 2001